

Incidentbestrijdingsplan hoofdvaarwegen en grote meren (IBP-Hvw)

Een incident of calamiteit op het water. Wie is verantwoordelijk en wie doet wat?

Veiligheidsregio's Fryslân (VRF) en Groningen (VRG) bestaan uit samenwerkingsverbanden van de Friese en Groningse gemeenten, Brandweer, GGD en crisispartners zoals de politie, waterschappen, Rijkswaterstaat en de Provincies Fryslân en Groningen. Kerntaken van de veiligheidsregio's zijn de bestrijding van rampen en incidenten, het in kaart brengen van risico's en het treffen van voorbereidingen. Daarbij gaat het om zowel het terrein van veiligheid als het terrein van publieke gezondheid en de zorg voor slachtoffers en gewonden na een ramp of incident. Hiervoor stellen de veiligheidsregio's onder andere ramp- en incidentbestrijdingsplannen op. Voor de bestrijding van incidenten en rampen op de hoofdvaarwegen en grote meren is het in het voorjaar van 2017 het nieuwe ['Incidentbestrijdingsplan hoofdvaarwegen en de grote meren'](#) (IBP-Hvw) vastgesteld. Deze factsheet geeft op hoofdlijnen weer welke afspraken in dit plan zijn gemaakt.

Waarom een incidentbestrijdingsplan?

De provincies Groningen en Fryslân delen het doorgaande vaarwater van Lemmer tot aan Delfzijl. Daarnaast zijn in Fryslân en Groningen vele grote meren en kanalen. In veel van deze wateren komen de beroeps- en recreatievaart samen. Dat gaat niet altijd zonder risico's. Er kunnen incidenten ontstaan waarbij hulpverlening nodig is. Hulpverlening en incidentbestrijding op het water is anders dan op het land. Op het water is sprake van een 'verplichting' om mensen in nood te helpen. Daarnaast zijn er diverse partijen als de Provincie, Rijkswaterstaat en waterschappen actief. Incidenten op het water hebben een andere dimensie in tijd - tempo, ruimte (bereikbaarheid) en risico's dan op het land. Een adequate hulpverlening waarbij hulpverleners gezamenlijk uniform optreden is dan ook van groot belang. Veiligheidsregio's Fryslân en Groningen zijn verantwoordelijk voor het opstellen van een dekkende planvorming. Hiervoor is het IBP-Hvw opgesteld.

Koude en warme fase

Incidentbestrijding kent twee fases; de koude en de warme fase. De koude fase of risicofase is de fase waarin er niets aan de hand is. Het is de periode waarin plannen worden opgesteld en afspraken worden gemaakt over de voorlichting en het opleiden en oefenen. Er is sprake van de warme fase of crisisfase wanneer een incident ontstaat en daadwerkelijk wordt bestreden.

Met het IBP-Hvw spelen de veiligheidsregio's hierop in door afspraken te maken over de gecoördineerde aanpak van incidenten- en rampenbestrijding. Dit doen zij op basis van verschillende scenario's; van mens en dier in nood, verontreiniging van het oppervlaktewater tot en met ordeverstoringen en aanvaringen. Het IBP-Hvw is opgesteld in navolging van vergelijkbare plannen voor de Waddenzee, het IJsselmeer en de Noordzee. Deze 'water' plannen zijn gebaseerd op het in 2015 door het IFV geactualiseerde 'Handboek Incidentbestrijding op het Water'.

GRIP

GRIP staat voor 'Gecoördineerde Regionale Incidentbestrijdings Procedure'. GRIP is in Nederland een landelijke afspraak over de opschaling van incident- en rampenbestrijding voor hulpverleners. GRIP kent vijf fases. De fases worden onderverdeeld naar de aard en omvang van het incident; van GRIP 1, ten behoeve van de bestrijding van het incident in het brongebied, tot en met GRIP Rijk, de bestrijding in bron- en effectgebied op nationaal niveau. Meer informatie over GRIP (in Fryslân) vindt u in het [GRIP-boekje](#) van Veiligheidsregio Fryslân.

Welke partijen zijn betrokken?

Bij de incidentbestrijding op de hoofdvaarwegen en grote meren zijn verschillende partijen betrokken. De Veiligheidsregio's Fryslân en Groningen hebben het IBP-Hvw opgesteld in samenwerking met de gemeenten, de vaarwegbeheerders de Provincies Fryslân, Groningen en Rijkswaterstaat, de Waterschappen Fryslân, Hunze en Aa's, de politie, brandweer en het Bureau GHOR van de veiligheidsregio's.

Rijkswaterstaat is de vaarwegbeheer voor de hoofdvaarweg Lemmer – Delfzijl. De provincies zijn de vaarwegbeheerder van de overige grotere wateren en meren. De waterschappen zijn verantwoordelijk voor de waterkwaliteit en -kwantiteit.

Bij incidenten op het water is de brandweer verantwoordelijk voor de algemene hulpverlening, het redden van mens en dier en het blussen van branden. De gemeenten richten zich op de opvang, verzorging en vergunningverlening voor de water gerelateerde evenementen en de GHOR is verantwoordelijk voor de medische hulpverlening.

Hoe wordt het plan geïmplementeerd en beoefend?

Het IBP-Hvw is een actualisatie van het IBP-Hoofdvaarwegen en grote meren in Fryslân (2012) en het Raamplan Vaarwegen Groningen (2004). De wijzigingen in de planvormig die voortvloeien uit het geactualiseerde plan worden meegenomen in het proces opleiden, trainen en oefenen (OTO) voor de betrokken crisisfunctionarissen. De partners zijn zelf verantwoordelijk voor de monodisciplinaire implementatie van het plan.

Multidisciplinair wordt het plan gebruikt ten behoeve van de jaarlijkse operationele 'watergeoriënteerde' vaartuig – schippers oefeningen, de multidisciplinaire CoPI (Commando Plaats Incident) en ROT (Regionaal Operationeel Team) oefeningen. De operationele oefeningen vinden regelmatig plaats. De oefeningen hebben een operationeel nautisch zwaartepunt. Daarbij wordt de samenwerking en communicatie tussen de partners als brandweer, politie, provincies, Rijkswaterstaat en de waterschappen beoefend.

Hoe werkt het IBP-Hvw in de praktijk?

Voor een optimale organisatie van incidentbestrijding op het water zijn een aantal algemene en specifieke afspraken gemaakt. Deze afspraken hebben betrekking op de volgende vier randvoorwaardelijke processen:

Randvoorwaarde	Toelichting
1. Melding- en alarmering (meldkamers alarmeren de operationele eenheden)	<p>De meldkamer Noord Nederland (MkNN) en de 'nautische' meldkamer van Rijkswaterstaat (RWS) in Lelystad, Centrale Meldpost IJsselmeer (CMIJ) verwerken de meldingen en alarmeringen voor het binnenwater in Noord-Nederland.</p> <p>De MkNN is verantwoordelijk voor de coördinatie van de hulpverlening en bepaalt de inzet van de operationele eenheden. Voor de communicatie maken alle operationele eenheden gebruik van C2000 (land – water via RMG05) en het Landelijk Crisis Management Systeem (LCMS).</p>
2. Op- en afschaling volgens de regionale GRIP-fasering	<p>Er zijn richtlijnen opgesteld voor het afkondigen van de GRIP. Zie kader 'GRIP en op- en afschaling' voor meer informatie.</p>
3. Leiding en coördinatie	<p>In het Regionaal Crisisplan zijn afspraken opgenomen over het cluster water- en scheepvaartzorg. Om de operationele disciplines, inclusief de waterpartners, in een opgeschaalde GRIP-situatie te laten samenwerken, nemen zij deel aan het CoPI en/of het ROT. De leider CoPI is verantwoordelijk voor de multidisciplinaire aansturing bij het incident, de Operationeel Leider doet dit voor het ROT.</p> <p>Indien sprake is van een GRIP 3, 4 of 5 wordt op bestuurlijk niveau het Gemeentelijk Beleidsteam (GBT), het Regionaal Beleidsteam (RBT) of een Interregionaal Beleidsteam (IRBT) ingericht onder leiding van de burgemeester of de voorzitter van de veiligheidsregio.</p>

Randvoorwaarde	Toelichting
4. Informatiemanagement	<p>De juiste informatie moet op het juiste moment beschikbaar zijn. Het actuele totaalbeeld van een incident is bepalend voor het operationeel en bestuurlijk handelen. In het IBP-Hvw zijn scenariokaarten opgenomen die tevens in het LCMS zijn geplaatst waarmee operationeel netcentrisch werken mogelijk wordt gemaakt.</p> <p>Daarnaast beschikt de MkNN over informatie met alle op- en aanlandingsplaatsen in Fryslân en Groningen.</p> <p>Bij opschaling wordt al deze informatie binnen de overleggen van de GRIP-structuur gebruikt, verder verfijnd met informatie uit het 'incident', thematisch ingedeeld en door de Informatiemanager(s) via het LCMS gedeeld.</p>

Ten behoeve van de implementatie, het delen van ervaringen van incidenten, oefeningen en/of de waterevenementen vindt twee maal per jaar een overleg plaats met alle betrokken partijen.

Op- en afschaling

Op- en afschaling heeft betrekking op de GRIP-structuur. Centralisten, Calamiteiten Coördinatoren (CaCo's) op de meldkamer, operationele leidinggevenden en burgemeesters zijn bevoegd om de GRIP-fase te bepalen. Medewerkers van alle betrokken diensten moeten hiermee bekend zijn. In het 'GRIP-boekje' vindt u meer informatie over op- en afschalen.

Meer informatie

U kunt het IBP-Hvw vinden op de website van de Veiligheidsregio's Fryslân en Veiligheidsregio Groningen. Indien u vragen heeft over dit onderwerp kunt u contact opnemen met Veiligheidsregio Fryslân en Groningen:

Veiligheidsregio Fryslân
 088-2299779
 crisisbeheersing@vrfryslan.nl
 www.veiligheidsregiofryslan.nl

Veiligheidsregio Groningen
 088-162 5000
 planvorming@vrgroningen.nl
 www.veiligheidsregiogroningen.nl

Meer informatie over de vaarweg Lemmer - Delfzijl: [Varen doe je samen](#).